

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 013-06/21-01/26

URBROJ: 507-03/07-21-7

Zagreb, 14. travnja 2021.

Na osnovi članka 48. Zakona o lokalnim izborima („Narodne novine“, broj 144/12, 121/16, 98/19, 42/20, 144/20 i 37/21, dalje: Zakon), Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo) na sjednici održanoj 14. travnja 2021. donijelo je

OBVEZATNE UPUTE BROJ L IV

O PRAVIMA I DUŽNOSTIMA PROMATRAČA

1. PRAVO PROMATRANJA

1.1. Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- promatrači političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj koje su predložile kandidacijsku listu, odnosno kandidata (dalje: promatrači političkih stranaka),
- promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu birača, odnosno kandidata (dalje: promatrači birača),
- promatrači kandidata grupe birača,
- promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruga koje djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (dalje: promatrači nevladinih udruga) i
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači).

1.2. Promatrač ne smije biti kandidat i član izbornog tijela na izborima koje promatra.

2. IZBORNA TIJELA

Izborna tijela čiji su rad ovlaštene promatrati promatrači iz točke 1. ovih Obvezatnih uputa su:

- Državno izborno povjerenstvo,
- županijska izborna povjerenstva, Izborno povjerenstvo Grada Zagreba,
- općinska i gradska izborna povjerenstva i
- birački odbori.

3. DOZVOLA ZA PROMATRANJE

3.1. Promatrači političkih stranaka, birača i kandidata grupe birača

Politička stranka registrirana u Republici Hrvatskoj koja je predložila kandidacijsku listu odnosno kandidata, nositelj kandidacijske liste grupe birača, predlagatelj-jedan od prva tri birača potpisnika kandidacijske liste grupe birača, predlagatelj-jedan od prva tri birača potpisnika kandidature kandidata grupe birača, kandidat grupe birača, kao ovlaštene podnositelji zahtjeva, podnose zahtjeve za promatranje rada:

- županijskih izbornih povjerenstava, Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora **županijskim izbornim povjerenstvima na čijem području se namjeravaju promatrati izbori, odnosno Izbornom povjerenstvu Grada Zagreba,**
- Državnog izbornog povjerenstva **Državnom izbornom povjerenstvu.**

Pravo promatranja na području određene jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje: jedinica) imaju predlagatelji koji su predložili kandidacijske liste odnosno kandidate u toj jedinici.

Zahtjevi za promatranje rada županijskih izbornih povjerenstava, Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora podnose se putem elektroničke pošte županijskom izbornom povjerenstvu na čijem području se namjeravaju promatrati izbori, odnosno Izbornom povjerenstvu Grada Zagreba, od dana objave zbirnih lista kandidacijskih lista odnosno zbirnih lista kandidatura do najkasnije 5 dana prije dana održavanja izbora.

Zahtjevi za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva podnose se putem elektroničke pošte Državnom izbornom povjerenstvu od dana objave zbirnih lista kandidacijskih lista odnosno zbirnih lista kandidatura do najkasnije 5 dana prije dana održavanja izbora.

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela, kao i adrese elektroničke pošte županijskih izbornih povjerenstava, Izbornog povjerenstva Grada Zagreba i Državnog izbornog povjerenstva dostupni su na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Županijsko izborno povjerenstvo, Izborno povjerenstvo Grada Zagreba i Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje rada izbornih tijela rješenjem.

Nakon što se odobri promatranje izbora političkoj stranci koja je predložila kandidacijsku listu odnosno kandidata, biračima koji su predložili kandidacijsku listu birača, odnosno kandidata te kandidatima grupe birača, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem Aplikacije za unos promatrača (dalje: Aplikacija) o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu Tehničku uputu o korištenju Aplikacije.

Korisničko ime i lozinku za pristup Aplikaciji ovlaštenoj osobi dostavit će županijsko izborno povjerenstvo na čijem se području namjeravaju promatrati izbori, odnosno Izborno povjerenstvo Grada Zagreba odnosno Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos promatrača u Aplikaciju ističe **5 dana prije dana održavanja izbora.**

Svojestvo promatrača dokazuje se službenom iskaznicom.

Službenu iskaznicu za promatranje rada županijskih izbornih povjerenstava i Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora promatraču izdaje županijsko izborno povjerenstvo, na čijem području namjerava promatrati izbore odnosno Izborno povjerenstvo Grada Zagreba, a uručuje izborno tijelo čiji rad promatrač namjerava promatrati.

Službenu iskaznicu za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva promatraču izdaje i uručuje Državno izborno povjerenstvo.

3.2. Promatrači nevladinih udruga

Nevladine udruge mogu podnijeti zahtjeve za promatranje rada:

- županijskih izbornih povjerenstava, Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora **županijskim izbornim povjerenstvima na čijem području se namjeravaju promatrati izbori, odnosno Izbornom povjerenstvu Grada Zagreba,**
- Državnog izbornog povjerenstva **Državnom izbornom povjerenstvu.**

Nadležno izborno povjerenstvo dozvolit će promatranje rada izbornih tijela svim udrugama koje su registrirane u Republici Hrvatskoj kao udruge koje djeluju na području neovisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava.

Zahtjevi za promatranje rada županijskih izbornih povjerenstava, Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora podnose se putem elektroničke pošte županijskom izbornom povjerenstvu na čijem području se namjeravaju promatrati izbori, odnosno Izbornom povjerenstvu Grada Zagreba od dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora do najkasnije 5 dana prije dana održavanja izbora.

Zahtjevi za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva podnose se putem elektroničke pošte Državnom izbornom povjerenstvu od dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora do najkasnije 5 dana prije dana održavanja izbora.

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela, kao i adrese elektroničke pošte županijskih izbornih povjerenstava, Izbornog povjerenstva Grada Zagreba i Državnog

izbornog povjerenstva dostupni su na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr. Uz zahtjev za promatranje izbora nevladine udruge dužne su priložiti Izvadak iz Registra udruga Republike Hrvatske.

Županijsko izborno povjerenstvo, Izborno povjerenstvo Grada Zagreba i Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje rada izbornih tijela rješenjem.

Nakon što se odobri promatranje izbora nevladinoj udruzi, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem Aplikacije za unos promatrača (dalje: Aplikacija) o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup Aplikaciji ovlaštenoj osobi dostavit će županijsko izborno povjerenstvo na čijem se području namjeravaju promatrati izbori, Izborno povjerenstvo Grada Zagreba odnosno Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos promatrača u Aplikaciju ističe **5 dana prije dana održavanja izbora**.

Svojestvo promatrača dokazuje se službenom iskaznicom.

Službenu iskaznicu za promatranje rada županijskih izbornih povjerenstava odnosno Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora promatraču izdaje županijsko izborno povjerenstvo na čijem području namjerava promatrati izbore, odnosno Izborno povjerenstvo Grada Zagreba, a uručuje izborno tijelo čiji rad promatrač namjerava promatrati.

Službenu iskaznicu za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva promatraču izdaje i uručuje Državno izborno povjerenstvo.

3.3. Strani promatrači

Promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, kao i promatrači diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te promatrači izbornih tijela iz drugih država dostavljaju Državnom izbornom povjerenstvu zahtjev za promatranje izbora od dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora, a najkasnije 5 dana prije održavanja izbora.

Obrazac zahtjeva za promatranje dostupan je na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje izbora odobrenjem te promatraču izdaje i uručuje službenu iskaznicu.

4. PRAVA I OBVEZE PROMATRAČA

Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a osobito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal.

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu izbornih tijela te upozoravati na uočene nepravilnosti
- tražiti presliku ili prijepis zapisnika o radu izbornog tijela čiji je rad promatrao
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora te upozoravati na uočene nepravilnosti
- stavljati obrazložene primjedbe na rad izbornog tijela u zapisnik o radu izbornog tijela ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad izbornog tijela
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač je dužan prilikom dolaska na biračko mjesto ili u sjedište izbornog povjerenstva, na kojem će promatrati rad izbornog tijela, predložiti službenu iskaznicu i javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

Prije nego što promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora, predsjednik ili potpredsjednik biračkog odbora će zatražiti od promatrača na uvid javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača te podatak o tome za koga promatrač promatra izbore i provjeriti nalazi li se promatrač na popisu promatrača koji je dostavljen na biračko mjesto.

Ako se promatrač nalazi na popisu promatrača član biračkog odbora uručit će mu službenu iskaznicu i dozvoliti promatranje izbora.

Promatrač je dužan imati vidljivo istaknutu službenu iskaznicu cijelo vrijeme promatranja izbora.

Promatraču nije dopušteno:

- ometati rad izbornog tijela
- fotografiranje, tonsko ili filmsko snimanje biračkog mjesta i rada izbornog tijela, a osobito fotografiranje izvadaka iz popisa birača i glasačkih listića na biračkom mjestu prilikom glasovanja, odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika, potpredsjednika ili člana biračkog odbora
- vršiti uvid u izvatke iz popisa birača
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili kandidata ili nevladinih udruga koje promatraju izbore, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

5. OVLAŠTI IZBORNIH TIJELA PREMA PROMATRAČIMA

Izborna tijela dužna su promatračima navedenim u točki 1. ovih Obvezatnih uputa omogućiti promatranje i praćenje svog rada.

Izorno tijelo čiji se rad promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istovremeno promatranje svim promatračima na način da se svakoj predloženoj kandidacijskoj listi odnosno

kandidatu, nevladinim udrugama i stranim promatračima mora omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu i/ili pri izbornom tijelu.

Predsjednik izbornog tijela usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad izbornog tijela, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik izbornog tijela ovlašten je naložiti njegovo udaljavanje.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, vodeći računa o tome da se glasovanje provodi neometano, uz puno poštivanje tajnosti glasovanja i sigurnosti birača, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta. Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

6. PRAVO PROMATRANJA U DRUGOM KRUGU GLASOVANJA I NA PONOVLJENOM IZBORU

6.1. Pravo promatranja u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru imaju:

- promatrači političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj koje su predložile kandidate koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru,
- promatrači birača koji su predložili kandidate koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru,
- promatrači kandidata grupe birača koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru,
- promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruga koje djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava i
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država.

6.2. Promatrač ne smije biti kandidat i član izbornog tijela na izborima koje promatra.

Političke stranke i birači, koji su predložili kandidate koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru, kandidati grupe birača koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru, nevladine udruge ili strani promatrači, kojima je već odobreno promatranje rada izbornih tijela u prvom krugu glasovanja, ne moraju podnositi novi zahtjev za promatranje rada izbornih tijela u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru (dalje: zahtjev).

Političke stranke i birači, koji su predložili kandidate koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru, kandidati grupe birača koji sudjeluju u drugom krugu glasovanja i na ponovljenom izboru, nevladine udruge ili strani promatrači, koji nisu podnijeli zahtjev za promatranje rada izbornih tijela u prvom krugu glasovanja ili nisu podnijeli zahtjev za sva područja promatranja za koja imaju pravo i u drugom krugu

glasovanja i na ponovljenom izboru, mogu podnijeti zahtjev nadležnom izbornom povjerenstvu na način propisan u točki 3.1., 3.2. i 3.3. ovih Obvezatnih uputa, **do najkasnije 5 dana prije dana održavanja drugog kruga glasovanja i ponovljenog izbora.**

Promatrači koji su uneseni u Aplikaciju za prvi krug glasovanja bit će dostupni u Aplikaciji za drugi krug glasovanja i ponovljeni izbor te će se isti moći mijenjati (već uneseni promatrači moći će se obrisati ili zamijeniti novima ili dodati novi promatrači).

Rok za unos/izmjene u Aplikaciji ističe **5 dana prije dana održavanja drugog kruga glasovanja i ponovljenog izbora.**

Za unos promatrača u Aplikaciju na odgovarajući se način primjenjuju odredbe točke 3.1. i 3.2. ovih Obvezatnih uputa i Tehnička uputa o korištenju Aplikacije, koja je dostupna na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Promatračima koji imaju pravo promatranja drugog kruga glasovanja i ponovljenog izbora, a nisu promatrali u prvom krugu glasovanja, službene iskaznice izdat će i uručiti nadležna izborna tijela propisana u točki 3.1., 3.2. i 3.3. ovih Obvezatnih uputa.

Na prava i obveze promatrača kao i na obveze izbornih tijela prema promatračima na odgovarajući se način primjenjuju odredbe točke 4. i 5. ovih Obvezatnih uputa.

7. OBJAVA I STUPANJE NA SNAGU

7.1. Ove Obvezatne upute objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupaju na snagu 15. travnja 2021.

7.2. Ove Obvezatne upute objavljuju se i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

 Predsjednik
Đuro Sessa

Napomena: Izrazi u ovim Obvezatnim uputama koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem su rodu navedeni.